

Věstník MZd ČR, částka 11/2011

Akreditovaný kvalifikační kurz
pro sanitáře

1 Profil absolventa

[1.1](#) Uplatnění absolventa

[1.2](#) Výsledky vzdělávání

2 Charakteristika vzdělávacího programu

[2.1](#) Pojetí a cíle vzdělávacího programu

[2.2](#) Charakteristika obsahových složek

[2.3](#) Organizace vzdělávání

[2.4](#) Podmínky kvalifikačního vzdělávání

3. Učební plán

4. Učební osnovy

[4.1](#) Učební osnova základního modulu ZM - Základy veřejného zdravotnictví

[4.2](#) Učební osnova odborného modulu OM 1 - Somatologie

[4.3](#) Učební osnova odborného modulu OM 2 - Mikrobiologie, epidemiologie a hygiena

[4.4](#) Učební osnova odborného modulu OM 3 - Specifika jednotlivých pracovišť

[4.5](#) Učební osnova odborného modulu OM 4 - Postupy a techniky při zajišťování zdravotní a ošetrovatelské péče

[4.6](#) Učební osnova odborného modulu OM 5 - Psychologie, etika a komunikace

[4.7](#) Učební osnova odborného modulu OM 6 - Odborná praxe (celkem 80 hodin)

5 Požadavky na zajištění realizace kvalifikačního kurzu

6 Doporučené studijní materiály

1 Profil absolventa

Výstupní vědomosti a dovednosti sanitáře, tj. profesní kompetence, jsou rozděleny na obecné a odborné vycházející z platné legislativy ČR¹.

1.1 Uplatnění absolventa

Absolvent kurzu může vykonávat své povolání v oblasti zdravotní péče, kdy se pod odborným dohledem zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu povolání bez odborného dohledu bude podílet na poskytování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních v oblastech preventivní, léčebné, rehabilitační, neodkladné, diagnostické, dispenzární, laboratorní, lékárenské péče i autoptického oddělení. Současně může, pod přímým vedením zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu povolání bez odborného dohledu vykonávat své povolání na úsecích vysoce specializované ošetrovatelské péče.

1.2 Výsledky vzdělávání

1.2.1 Obecné vědomosti, dovednosti a postoje

Pečuje o své zdraví na základě osvojených základních znalostí a dovedností potřebných k péči o zdraví své i zdraví občanů;
využívá získané vědomosti a dovednosti v pracovním i osobním životě a v rámci celoživotního vzdělávání;
pracuje svědomitě a dbá na kvalitu své práce, chová se hospodárně a ekologicky; dodržuje požadavky na hygienu, bezpečnost a ochranu při práci ve zdravotnických zařízeních;
dodržuje pracovní právní předpisy a požadavky na výkon pracovních činností sanitáře v příslušné oblasti, kde vykonává své povolání;
umí vhodným způsobem komunikovat na požadované úrovni s klienty/pacienty s ohledem na jejich věk i stav, se spolupracovníky a jinými lidmi, zachovává obecně uznávaná pravidla slušného chování a dodržuje etická pravidla v rámci svého povolání;
při poskytování zdravotní péče jedná taktně, ohleduplně a s empatií, dodržuje práva pacientů/ klientů;
při poskytování zdravotní péče pacientům z odlišného sociokulturního prostředí jedná s vědomím jejich národnostních, náboženských, jazykových a jiných odlišností;
dodržuje požadavky na ochranu informací včetně práce se zdravotnickou dokumentací a informačním systémem;
sleduje odborné informace v oblasti činností, které je způsobilý vykonávat a umí s nimi efektivně pracovat.

1.2.2 Odborné vědomosti, dovednosti a postoje²

Provádí pomocné a obslužné činnosti nutné pro poskytování zdravotní péče, přitom zejména:

- pečuje o hygienu prostředí včetně prostředí pro aseptickou přípravu;
- obstarává pochůzky pro potřeby pacientů/klientů, oddělení, laboratoří, zařízení lékárenské, lázeňské a rehabilitační péče včetně autoptického oddělení;
- doprovází a převáží pacienty/klienty při vědomí na vyšetření, ošetření, při překladi na jiné oddělení včetně oddělení operačního;
- provádí technické manipulace s lůžky pacientů/klientů, operačním osvětlením, operačním stolem, pomocnými zařízeními pro lázeňskou a rehabilitační péči;
- dováží stravu na oddělení, podle potřeby ji ohřívá a roznáší přidělenou stravu pacientům/klientům;
- provádí sběr, mytí a desinfekci nádobí včetně úklidu čajové kuchyňky;
- provádí mytí, desinfekci a sterilizaci laboratorního skla, pomůcek a obalových materiálů;
- provádí mechanickou očistu, desinfekci a úpravu lůžka a operačního stolu;
- připravuje specifický obvazový materiál pro potřeby oddělení;

- transportuje biologický a zdravotnický materiál;
- v rámci laboratoří biologický a zdravotnický materiál třídí a centrifuguje, provádí distribuci laboratorních výsledků;
- pro potřeby laboratoří připravuje zdravotnický materiál potřebný k odběrům a další zpracování biologického materiálu včetně činností při evidenci dárců, označování vzorků a péče o dárce;
- likviduje biologický materiál a kontaminovaný spotřební materiál;
- manipuluje s tlakovými nádobami obsahujícími medicínské plyny;
- manipuluje s přístroji zdravotnické techniky včetně kontroly teploty chladících a mrazících laboratorních zařízení;
- v oblasti lékárenské péče asistuje při přejímce, ukládání, označování léčiv a zdravotnických prostředků včetně pomocných činností při přípravě léčivých přípravků, zkoumadel a diagnostických zdravotnických prostředků in vitro;
- v rozsahu své odborné způsobilosti vykonává činnosti při úpravě těla zemřelého a odváží je;
- v rámci autoptického oddělení připravuje zemřelé a potřebný materiál a pomůcky k pitvě včetně základních fixačních roztoků, pomáhá při výkonu pitvy, po pitvě provádí základní úpravu těla zemřelého a jeho oblékání, vykonává činnosti při evidenci těl zemřelých, šatstva, cenností a dokumentace související s pohřební službou;
- podílí se na přejímání, kontrole, manipulaci a uložení léčivých přípravků, zdravotnických prostředků, prádla včetně jejich dezinfekce a sterilizace a na zajištění jejich dostatečné zásoby.

Provádí činnosti základní ošetrovatelské péče, přitom zejména:

- asistuje při provádění hygienické péče pacienta/klienta;
- v rozsahu své odborné způsobilosti se podílí na polohování pacientů/klientů včetně základní prevence proleženin a na manipulaci s pacienty/klienty včetně činností spojených s operačním výkonem a rehabilitační péčí;
- pomáhá při ergoterapii;
- pomáhá při jídle ležícím či nepohyblivým pacientům/klientům, ev. je krmí;
- pečuje o vyprazdňování pacientů/klientů;
- asistuje při přikládání obvazových materiálů, snímá tvrdé obvazy;
- v rámci lázeňské a rehabilitační péče připravuje a podává léčebné zábaly, koupele včetně přísadových a provádí základní vodoléčebné procedury.

2 Charakteristika vzdělávacího programu

2.1 Pojetí a cíle vzdělávacího programu

Kvalifikační kurz připravuje jednotlivce k získání odborné způsobilosti k výkonu povolání sanitáře³ pro činnosti v oblasti preventivní, léčebné, rehabilitační, neodkladné, diagnostické, dispenzární, laboratorní, lékařenské péče i autoptického oddělení včetně úseků poskytujících vysoce specializovanou ošetrovatelskou péči, kde bude vykonávat své povolání pod odborným dohledem nebo přímým vedením zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu povolání bez odborného dohledu.

2.2 Charakteristika obsahových složek

Vzdělávání v oboru sanitář zahrnuje odborné vzdělávání a tzv. klíčové kompetence.

2.2.1 Odborné vzdělávání

Odborné vzdělávání poskytuje účastníkům kurzu ucelený soubor vědomostí, manuálních a intelektových dovedností a návyků nezbytných pro jejich pracovní uplatnění. Účastníci kurzu získávají přehled o stavbě, funkci a změnách lidského organismu, získávají základní poznatky z psychologie potřebné k poznání a pochopení osobnosti pacienta. Dále si osvojují ošetrovatelské postupy potřebné pro poskytování základní ošetrovatelské péče včetně poskytnutí první pomoci. Systematicky se věnuje pozornost BOZP a dodržování hygienických a epidemiologických požadavků.

Odborné vzdělávání zahrnuje výuku teoretickou, teoreticko-praktickou a praktickou. Výuku realizuje akreditované zařízení.⁴

2.3 Organizace vzdělávání

Vzdělávací program akreditovaného kvalifikačního kurzu Sanitář je koncipován modulovým způsobem vzdělávání. Moduly na sebe plynule navazují, umožňují propojení teorie s praxí a současně dávají možnost uznání části dříve absolvovaného studia, pokud je součástí vzdělávacího programu.⁵

Odborné předměty jsou v učebním plánu i v osnovách koncipovány tak, aby na sebe navazovaly, vzájemně se doplňovaly a umožnily po jejich absolvování vykonávat adekvátní činnosti související s poskytováním zdravotní péče v oblastech, kde bude sanitář vykonávat své povolání.

2.3.1 Standardní doba vzdělávání

Nejméně 1 měsíc vzdělávání dle alternativy časového rozvržení v celkovém počtu nejméně 180

hodin teoretické výuky a praktického vyučování z toho⁶:

teoretická výuka v počtu 100 hodin;
praktické vyučování v rozsahu minimálně 80 hodin.

2.3.2 Formy vzdělávání⁷

denní
večerní
dálková
kombinovaná

2.3.3 Metody výuky

Ve studiu jsou respektovány zvláštnosti ve vzdělávání dospělých. Ve výuce jsou uplatňovány metody, které napomáhají vytvoření požadovaných klíčových odborných a dalších dovedností včetně metod aktivizujících. Volba výukových metod je v kompetenci vyučujících se zřetelem k charakteru předmětu, ke konkrétní situaci a možnostem akreditovaného zařízení.

Teoretické (např. přednášky, přednášky s diskuzí, konzultace aj.);
teoreticko-praktické (např. demonstrační, názorné, cvičení, skupinová práce, hraní rolí, samostatná práce, e-learning aj.);
praktické (např. instruktáž, asistování, stáž, exkurze, individuální praxe aj.).

2.4 Podmínky kvalifikačního vzdělávání

2.4.1 Vstupní podmínky

Ukončené základní vzdělání;
dobrý zdravotní stav;
dovršení věku 18 let.

2.4.2 Průběžné podmínky

Absolvování teoretické výuky v rozsahu stanoveném vzdělávacím programem;
absolvování praktické výuky včetně povinné odborné praxe na pracovišti akreditovaného zařízení v rozsahu určeném vzdělávacím programem;
do celkového počtu hodin akreditované zařízení započte nejvýše 15% omluvenou absencí z hodin praktického vyučování a omluvenou absencí z hodin teoretického vyučování.⁸

2.4.3 Výstupní podmínky, ukončování kurzu

Splnění předepsaných studijních povinností;
absolvování závěrečné zkoušky.⁹

2.4.4 Hodnocení výsledků výuky

K ověřování získaných vědomostí a dovedností v průběhu kurzu se užívají diagnostické a

klasifikační metody, přičemž důraz je kladen na praktickou část výuky i samostatnou práci účastníka kurzu.

Akreditovaný kvalifikační kurz se ukončuje závěrečnou zkouškou, která se skládá z praktické a teoretické části. U praktické zkoušky, která předchází části teoretické má účastník prokázat samostatné zvládnutí praktického výkonu nebo provést analýzu předloženého ošetrovatelského nebo laboratorně diagnostického problému. Teoretická část zkoušky spočívá v odpovědi na 3 odborné otázky z učiva v jeho komplexu a souvislostech.

Zkouškou se zjišťuje rozsah a hloubka získaných znalostí účastníků kurzu a jejich schopnost samostatně a kreativně řešit stanovené úkoly především s aplikací do praxe.

Na základě absolvování kurzu, vykonáním praktické a teoretické zkoušky před zkušební komisí obdrží absolvent osvědčení, kterým získal odbornou způsobilost k výkonu povolání sanitáře.

3 Učební plán¹⁰

Názvy modulů	Počet hodin
ZM - Základy veřejného zdravotnictví	8
OM 1 - Somatologie	14
OM 2 - Mikrobiologie, epidemiologie a hygiena	17
OM 3 - Specifika jednotlivých pracovišť	12
OM 4 - Postupy a techniky při zajišťování zdravotní a ošetrovatelské péče	34
OM 5 - Základní zdravotnická psychologie, etika a komunikace	15
OM 6 - Odborná praxe v akreditovaných zařízeních	80
Celkem	180

Metody	Počet hodin
Teoretická výuka	100
Teoretické Teoreticko-praktické	
Praktická výuka	80
Odborná praxe v AZ	
Celkem	180

4 Učební osnovy

4.1 Učební osnova základního modulu ZM - Základy veřejného zdravotnictví**4.1.1 Anotace modulu**

Modul je koncipován jako blok teoretických předmětů. Poskytuje v profesní přípravě sanitáře poznatky o systému péče o zdraví, o organizaci provozu zdravotnických zařízení s definicí jednotlivých oblastí, kde může sanitář vykonávat své povolání. Dále poskytuje základní znalosti vybrané právní problematiky, zejména právní odpovědnosti zdravotnického pracovníka a informuje o problematice bezpečnosti práce. Obsahem modulu je rovněž problematika radiační ochrany.

4.1.2 Cíl modulu

Cílem modulu je, aby účastníci kurzu získali takové poznatky, které jim umožní orientaci v oblastech zdravotní péče a byli tak schopni na základě mezipředmětových vztahů pochopit tyto vztahy a poznatky aplikovat do každodenních činností při výkonu povolání sanitáře.

Základní modul - ZM	Základy veřejného zdravotnictví	
Rozsah modulu	8 hodin	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
System péče o zdraví	Péče o veřejné zdraví; zdravotní péče a zdravotnická zařízení; garance státu a společnosti za zdravotnické služby; všeobecné zdravotní pojištění a zdravotní pojišťovny; ekonomika zdravotnictví; systém péče o zdraví u nás; odborní pracovníci ve zdravotnictví a systém jejich vzdělávání.	1
Organizace provozu jednotlivých zdravotnických zařízení	Organizace provozu zdravotnických zařízení, odborné a personální předpoklady pro práci v jednotlivých oblastech zdravotní péče.: - lůžková zařízení a oddělení, - lázně a rehabilitační provozy, - zařízení lékárenské péče, - operační sály a centrální sterilizace, - laboratoře a transfuzní oddělení, - pitevny a autoptická oddělení;	1

Základy právní problematiky související s výkonem povolání sanitáře	Základní právní předpisy o poskytování zdravotnických služeb a jejich charakteristika; právní odpovědnost při výkonu povolání sanitáře (odpovědnost trestně právní, občanskoprávní, pracovněprávní, odpovědnost pracovníka za způsobenou škodu, odpovědnost organizace za škodu); vybrané aspekty právní problematiky ve zdravotnictví (povinnost poskytnout první pomoc, povinnost odvracet škodu, práva a povinnosti pacienta, poučení nemocného, souhlas nemocného, povinná mlčenlivost aj.	2
Technicko-právní problematika a BOZP	Používání osobních ochranných pomůcek; povinnosti při manipulaci s přístrojovou technikou, materiálem a léčivými přípravky; pojištění při pracovním úrazu, invaliditě, ztrátě života; povinnosti zdravotnických pracovníků při předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění; bezpečnost a ochrana zdraví při práci, pracovní úrazy. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci s elektrickými přístroji, pomůckami a tlakovými nádobami s medicínými plyny.	3
Radiační nebezpečí a ochrana před ionizujícím zářením	Ionizující záření, druhy a vlastnosti; nepříznivé účinky ionizujícího záření a způsoby ochrany.	1

4.2 Učební osnova odborného modulu OM 1 - Somatologie

4.2.1 Anotace modulu

Modul je koncipován jako teoretický předmět, který poskytuje účastníkům kurzu základní znalosti o stavbě a funkcích lidského organismu.

4.2.2 Cíl modulu OM 1

Cílem modulu je vytvoření fixovaných a konkrétních představ o vývoji, stavbě a funkcích lidského těla se schopnostmi aplikovat nejdůležitější znalosti v hlavních klinických disciplínách a v ošetrovatelských základech ošetrovatelské péče.

Odborný modul - OM 1	Somatologie	
Rozsah modulu	17 hodin	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Základní pojmy obecné biologie	Obecné znaky živé hmoty (dráždivost, metabolismus, reprodukce); chemické složení organismů (voda, anorganické a organické látky); struktura a funkce organismu (buňka, tkáň, orgán, orgánové systémy, organismus); základní typy buněk a tkání; zevní a vnitřní prostředí organismu (základní informace, jejich vzájemné ovlivňování)	1

Pohybový systém	<p>Soustava kosterní: - obecná stavba, osový skelet; - spojení obratlů, páteř a její význam; - hrudník a mechanika pohybu hrudníku, význam pro dýchání; - lebka jako celek, význam kostí mozkové části, obličejová část lebky; - kostra končetin.</p> <p>Soustava svalová: - obecná stavba svalů, druhy svalů; - základní názvosloví svalů; - hlavní skupiny svalů kosterních, hladkých, sval srdeční; - hlavní pohyby, svalová práce a únava.</p>	2
Dýchací systém	Stavba a funkce dýchacích cest, plic, bránice; transport kyslíku a oxidu uhličitého; mechanika dýchání; dechový objem, řízení dýchání.	2
Systém krevního oběhu	Stavba, tvar, uložení srdce a jeho funkce, cévní zásobení; Stavba a funkce cévního systému, proudění krve, tep, krevní tlak, krevní oběh. Obecná charakteristika a složení krve, funkce jednotlivých elementů.	2
Trávicí systém	Stavba a funkce trávicí trubice, parenchymových orgánů (játra, slinivka břišní), látková výměna, trávení, vstřebávání, složení potravy.	1
Vylučovací systém	Stavba, tvar, uložení ledvin a jejich funkce, tvorba moči, vývodné cesty močové.	1
Pohlavní systém	Stavba a funkce mužských pohlavních orgánů, sekundární pohlavní znaky. Stavba a funkce ženských pohlavních orgánů, těhotenství, porod.	1
Řízení činnosti organismu	Stavba a funkce nervového systému (obecné základy činnosti nervové soustavy, centrální nervová soustava, nervy periferní a vegetativní). Přehled vnitřně sekretorických žláz a hormonů, princip řízení a regulace v organismu,	2
Smyslové orgány	Přehled smyslových orgánů, jejich popis a funkce (oko, ucho, kožní systém), jejich význam pro organismus.	1
Anatomické a fyziologické rozdíly u dětí a seniorů	Rozdíly dětského a vyššího věku.	1
Patofyziologické procesy v lidském těle	Charakteristika základních pojmů: - zdraví; - nemoc (příčiny a její prevence, definice, příznaky, průběh, diagnóza, prognóza, terapie); - bolest (akutní, chronická) a její ovlivnění; - život (definice, prenatální, postnatální); - smrt (příčiny, biologická, klinická, sociální, smrt mozku, stanovení smrti).	3

4.3 Učební osnova odborného modulu OM 2 - Mikrobiologie, epidemiologie a hygiena

4.3.1 Anotace modulu

Modul je koncipován jako blok teoreticko-praktických předmětů. Podává informativní vědomosti o existenci mikroorganismů, o jejich pozitivním a negativním působení.

Pojednává o vztahu makroorganismů k životnímu prostředí, zkoumá jejich vzájemné působení a význam pro lidské zdraví. Definuje infekce, epidemie včetně nozokomiálních infekcí a jejich předcházení. Účastníci kurzu se dále seznámí se zásadami bezpečnosti práce na rizikovém pracovišti, získají znalosti o zásadách správné manipulace s biologickým a infekčním materiálem.

4.3.2 Cíl modulu

Cílem modulu je, aby účastníci pochopili vzájemné vztahy, působení a význam dezinfekce a sterilizace v předcházení infekcí a osvojili si znalosti, které uplatní při výkonu povolání sanitáře.

Odborný modul - OM 2	Mikrobiologie, epidemiologie a hygiena	
Rozsah modulu	14 hodin	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Základy mikrobiologie	Bakterie; viry; paraziti; kvasinky a plísně; normální mikroflóra; patogenní mikroflóra; patogenita (charakteristika, stupeň patogenity, virulence, invazivita, toxicita); obrana lidského organismu proti infekcím.	1
Infekce a její formy	Proces šíření nákazy (základní podmínky, zdroj původce nákazy). Přenos nákazy (mechanismus přenosu, faktory přenosu, stupeň intenzity šíření nákazy). Nový hostitel (vnímavost, odolnost). Základní principy boje proti přenosným nemocem (preventivní, represivní). Epidemiologická opatření u osob: - vykonávajících epidemiologicky závažnou činnost; - vylučujících choroboplodné zárodky; - na pracovištích se zvýšeným rizikem infekce. Izolace osob infekčně nemocných a z nákazy podezřelých: - karanténní opatření (karanténa, zvýšený zdravotnický dozor, lékařský dohled, hlášení). Očkování (aktivní, pasivní imunizace). Desinsekce, deratizace, dezinfekce. Zdravotnická výchova - základy zdravého způsobu života, základy zdravé výživy.	3

Hygiena a bezpečnost práce při riziku infekce	Manipulace s biologickým materiálem (krev, tělní tekutiny, zvratky, stolice, moč, hnis, hlen, sperma apod.) a zásady bezpečné manipulace s ním (potřísnění, aerosoly, poranění kontaminovaným nástrojem apod.); hygienické a epidemiologické aspekty při manipulaci s biologickým materiálem - ochranné pomůcky (druhy, péče, hygienická údržba zdravotnického materiálu, přístrojů, pracovního prostředí); hygienickoepidemiologický režim v práci sanitáře; dezinfekce podlah, ploch a předmětů; epidemiologická charakteristika vybraných infekčních chorob.	2
Praktická cvičení	Manipulace s biologickým materiálem, práce s ochrannými pomůckami, likvidace biologického materiálu apod.	5
Dezinfekce a sterilizace	Základní pojmy - asepse, antisepte, dekontaminace, dezinfekce, sterilizace; dezinfekce přístrojové techniky, ostatních pomůcek, pracovního prostředí; sterilizátory; sterilizace materiálu, pomůcek; zásady, metody a prostředky sterilizace fyzikální a chemické (balení sterilizovaného materiálu, možnosti kontroly účinnosti), zásady, metody a prostředky dezinfekce (kritéria volby prostředků, formy aplikace, bezpečnost práce).	3

4.4 Učební osnova odborného modulu OM 3 - Specifika jednotlivých pracovišť

4.4.1 Anotace modulu

Modul je koncipován jako teoreticko-praktický. Zprostředkuje účastníkům poznatky z jednotlivých pracovišť s přehledem hlavních úkolů a náplně činností. Součástí modulu je exkurze na jednotlivá pracoviště.

4.4.2 Cíl modulu

Cílem modulu je orientace v jednotlivých oborech tak, aby účastníci kurzu získali motivaci k práci na pracovišti dle svého výběru a získané znalosti z kurzu uměli na tomto pracovišti aplikovat.

Odborný modul - OM 3	Specifika jednotlivých pracovišť	
Rozsah modulu	12 hodin	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Lůžková oddělení	Charakteristika jednotlivých lůžkových zařízení, hlavní úkoly a náplň činností: - interna, chirurgie, traumatologie, neurologie, gynekologie, psychiatrie, další lékařské obory (ORL, oční), JIP, ARO, LDN, pediatrie.	2
Operační sály a centrální sterilizace	Charakteristika pracoviště, jeho hlavní úkoly a náplň činností	2

Lékárenská zařízení	Charakteristika pracoviště, jeho hlavní úkoly a náplň činností	2
Laboratoře a transfuzní oddělení	Charakteristika pracoviště, jeho hlavní úkoly a náplň činností	2
Lázně a rehabilitační zařízení	Charakteristika pracoviště, jeho hlavní úkoly a náplň činností	2
Pitevna a autoptické oddělení	Charakteristika pracoviště, jeho hlavní úkoly a náplň činností	2

4.5 Učební osnova odborného modulu OM 4 - Postupy a techniky při zajišťování zdravotní a ošetrovatelské péče

4.5.1 Anotace modulu

Modul patří mezi základní součást přípravy pro povolání sanitáře. Je koncipován jako blok teoreticko-praktických předmětů s převahou praktických cvičení. Jednotlivá témata seznamují účastníky s technickým a materiálním vybavením jednotlivých pracovišť s možnostmi jejich uplatnění při činnostech souvisejících s poskytováním zdravotní péče.

Teoretické předměty poskytují základ vědomostí nutných pro prakticky zaměřené instruktivní znalosti, dovednosti, návyky a pracovní stereotypy potřebné při výkonu povolání sanitáře v oblastech, kde bude vykonávat své povolání. Předměty úzce navazují na poznatky získané v modulu se specifikami jednotlivých pracovišť a je nezbytným předpokladem pro odbornou praxi v akreditovaných zařízeních. Součástí výuky je problematika poskytování první pomoci, především ve stavech ohrožujících život člověka s praktickými nácviky dovedností na výukových modelech.

4.5.2 Cíl modulu

Cílem modulu je, aby účastníci kurzu uměli bezpečně provádět činnosti související s pacientem/klientem např. při jejich hygieně, polohování, stravě, vyprazdňování, obvazování, rehabilitační péči apod. a spolehlivě rozpoznali stavy bezprostředně ohrožující život a zvládali výkony zachraňující život. Byli schopni manipulovat s lůžky, operačním stolem i osvětlením, tlakovými nádobami, laboratorním sklem, ostatními pomůckami, materiálem i se zdravotnickou technikou, zdravotnickým a biologickým materiálem. Získat znalosti potřebné pro činnosti související s přípravou zemřelých s etickým přístupem při přípravě k pitvě a po ní.

Odborný modul - OM 4	Postupy a techniky při zajišťování zdravotní a ošetrovatelské péče	
Rozsah modulu	34 hodin	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin

Manipulace s pacientem + Praktická cvičení	Základy hygienické péče, polohování (polohy léčebné, úlevové, transportní, operační aj.), zajištění bezpečnosti pacienta/klienta při transportu a doprovodu na vyšetření, ošetření apod., krmení a pomoc při stravě, zásady podávání stravy, péče o vyprazdňování.	10
Základní přístrojové a materiálové vybavení pracovišť + Praktická cvičení	<p>Obvazová technika:</p> <ul style="list-style-type: none"> - druhy obvazů a materiálů, správná volba, použití, základní druhy obvazů, příprava obvazového materiálu. <p>Základní pomůcky a nástroje a zásady manipulace s nimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jehly, stříkačky, sondy, katétry, peány, nůžky a další. <p>Sterilní pomůcky, manipulace s nimi, pomůcky a materiál využívaný k přípravě sterilizace.</p> <p>Prádlo a správná manipulace s prádlem.</p> <p>Léčivé přípravky a zásady manipulace s nimi.</p> <p>Zdravotnické prostředky a zásady manipulace s nimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nosítka, vozíky, lůžka a pojízdná lůžka, speciální sedačky; - operační stoly a osvětlení a ostatní zařízení operačního oddělení; - laboratorní sklo, pomůcky, obalové materiály; - pomůcky, materiál a zařízení v lékárenské péči; - rehabilitační zdravotnické prostředky, lůžka, pomocná zařízení pro lázeňskou a rehabilitační péči; - pomůcky, nástroje a zařízení v provozu pitevny; <p>Dekontaminace, odsun použitého vybavení.</p>	9
Postupy první pomoci + Praktická cvičení	<p>První pomoc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definice, dělení první pomoci dle závažnosti stavu, zásady poskytování PP. <p>Akutní stavy a stavy ohrožující život a základní opatření:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mdloba, křečové stavy, bezvědomí; - druhy krvácení, krevní ztráta, šok; - náhlé příhody interního charakteru (CMP, bolesti na hrudi, AIM, komplikace DM aj.) - poranění pohybové soustavy (hlava, páteř, hrudník, dlouhé kosti, klouby apod.); - náhlé příhody břišní (NPB;) - ostatní akutní stavy (termická poškození z tepla, chladu, tonutí, úraz el. proudem, intoxikace, závislosti, poranění a poškození oka, ucha, akutní psychické poruchy aj.). <p>Kardiopulmonální resuscitace (KPR) dospělého, dětí všech věkových kategorií:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definice, indikace, základní, rozšířená; - základní životní funkce (fyziologické hodnoty, poruchy životních funkcí, diagnostika); - bezvědomí (příčiny, komplikace, postup); - neprůchodnost dýchacích cest a jejich zajištění (manévry, polohy); - řízené dýchání při bezdeší (dg., příčiny, komplikace, postup); - diagnostika náhlé zástavy oběhu; - nepřímá srdeční masáž (dg., příčiny, komplikace, postup); - prevence edému mozku (dg., příčiny, komplikace, postup); - pomůcky a přístroje k resuscitaci (defibrilace za pomocí AED) - rozdíly KPR u dětí. 	15

4.6 Učební osnova odborného modulu OM 5 - Psychologie, etika a komunikace

4.6.1 Anotace modulu

Modul je koncipován jako blok teoreticko-praktických předmětů. Zaměřuje se na psychologické aspekty práce ve zdravotnické praxi. Jednotlivé předměty spolu úzce souvisí a směřují tak ke kvalitnějšímu poznání psychických procesů při postižení zdraví a k pochopení problémů a potřeb, které postižení zdraví přináší. Předmět psychologie definuje základní pojmy, informuje o významu psychologie se zaměřením na život, na poruchu zdraví, na náhlé akutní stavy včetně náročných životních situací, které mají vliv na nemocné i na zdravotnické pracovníky při jejich činnosti. Součástí modulu je komunikace, které naučí účastníka prakticky aplikovat poznatky v kontaktu s pacienty/klienty, dalšími členy zdravotnického týmu i v osobním životě. V praktické části se účastníci učí verbální i neverbální komunikaci s využitím různých komunikačních metod, nácviků typů chování i autogennímu tréninku.

4.6.2 Cíl modulu

Cílem modulu je, aby absolventi kurzu uměli využívat poznatky z psychologie, etiky a komunikace při jednání s lidmi, při poskytování zdravotní péče a v přímé souvislosti s činností při poskytování zdravotní péče, uměli efektivně komunikovat s pacienty/klienty, jejich blízkými i ostatními členy týmu.

Odborný modul - OM 5	Psychologie, etika a komunikace	
Rozsah modulu	12 hodin	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Základní psychologické pojmy	Chování, postoje, prožívání (složka kognitivní, emotivní, konativní); subjektivní, objektivní rysy hodnocení různých situací (podíl emotivní a racionální složky); temperament a jeho typy; sociální role.	1
Specifika chování z hlediska vývojové psychologie	Jednotlivé vývojové fáze - zaměření na rozdíly u dětí, dospělých a starých lidí z hlediska prožívání a chování v souvislosti s onemocněním, poranění apod.	1
Náročné životní situace	Psychosociální problematika nemoci; typy situací (svízelné, zátěžové); konflikt, frustrace, deprivace, stres, burn-out; neadaptivní chování; člověk a akutní stavy; vitální ohrožení; chronická onemocnění; vliv bolesti, strachu, nejistoty, strádání.	1
Duševní hygiena v práci zdravotnického pracovníka	Sebereflexe, sebepojetí; sebeovládání a způsoby jeho zdokonalování; sebespazování - asertivní chování; kompenzační možnosti.	1
Psychologická cvičení	Nácviky a trénink empatického a asertivního chování v modelových situacích; relaxační nácviky, autogenní trénink.	3
Multikulturní společnost	Základní pojmy - transkulturní společnost, etnografie, etnocentrismus, rasismus.	1

Etika v profesi sanitáře	Vymezení etiky ve zdravotnické profesi, etické principy v chování k pacientům, etika chování k pacientům v bezvědomí, k bezmocným, nesoběstačným, umírajícím, etika chování k pacientům z jiného etnika.	1
Komunikace a praktická cvičení	Sociální komunikace, typy komunikace a ovlivnění komunikace (neverbální a verbální složky), komunikační možnosti, etika komunikace, metody a postupy v komunikaci při řešení konfliktů, komunikace s agresivním pacientem, nácviky komunikace.	3

4.7 Učební osnova odborného modulu OM 6 - Odborná praxe v akreditovaných zařízeních (celkem 80 hodin)

4.7.1 Anotace předmětu

Odborná praxe je koncipována jako praktický předmět a uskutečňuje se podle plánu odborné praxe. Umožňuje účastníkům kvalifikačního kurzu aplikovat znalosti získané v teoreticko-praktických disciplínách přímo v podmínkách zdravotnických zařízení na pracovištích poskytujících zdravotní péči pod odborným vedením školitele. Školitel potvrdí absolvovanou praxi do Záznamu odborné praxe, který vyhotoví akreditované zařízení realizující vzdělávací program. Dokonalé zvládnutí praktických dovedností je rozhodujícím kritériem pro posuzování zdatnosti pro získání odborné způsobilosti k výkonu povolání sanitáře; výběru pracovišť a školitelů je proto třeba věnovat maximální pozornost; školitel má k dispozici náplň teoretické i praktické výuky.

4.7.2 Cíl předmětu

Cílem je získání, prohloubení a upevnění dovedností a návyků potřebných pro kvalitní poskytování zdravotní péče a souvisejících činností v rozsahu kompetencí sanitáře, které jsou stanoveny vyhláškou [11](#) o činnostech.

Místo	Klinická pracoviště akreditovaného zařízení
Rozsah	80 hodin
Odborná praxe bude probíhat na pracovištích:	
Lůžkové oddělení	40
Lázeňské zařízení nebo oddělení léčebné rehabilitace	8
Laboratoř nebo transfuzní oddělení	8
Operační sál	8
Zařízení lékárenské péče	8
Pitevna	8

Náplň praktické výuky	Počet hodin
Lůžkové oddělení	40
<p>Asistence a základní činnosti při poskytování ošetrovatelské péče:</p> <ul style="list-style-type: none"> - příjem pacienta (dokumentace, komunikace s pacientem, rodinou); - komunikace s větším počtem nemocných; - svlékání pacienta, hygienická očista a péče, toaleta pacienta; - polohování nemocného; - pomoc při jídle ležícím nebo nepohyblivým pacientům/klientům; - ev. krmení pacienta/klienta; - péče o čistotu bezprostředního okolí pacienta - antisepte, dezinfekce, sterilizace. <p>Základní činnosti s materiálovým vybavením:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obvazy, obvazová technika, provádění jednotlivých typů ob vazů, ev.sejmutí tvrdého obvazu; - základy práce se sterilním vybavením, práce s jednorázovým materiálem; - manipulace s čistým a použitým prádlem; - manipulace se zdravotnickými prostředky a materiálem (např. uložení, přejímání, transport na určené místo apod.) - činnosti spojené se stravováním (např. ohřívání stravy, roznášení stravy, mytí nádobí, úklid čajové kuchyňky apod.); - manipulace s biologickým materiálem a jeho transport na určené místo; - manipulace s biologickým a kontaminovaným materiálem a jeho likvidace. <p>Transport pacienta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - manipulace s transportní technikou - sedačky, lehátka, vozíky aj.; - transport nemocného na vyšetření, ošetření (např. RTG, laboratoř apod.); - polohování během transportu; - zajištění bezpečnosti během převozu. <p>Seznámení a manipulace s technickým vybavením (přístroje, lůžka apod.):</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní technické a přístrojové vybavení v ošetrovatelské péči; - bezpečnost práce při manipulaci s tlakovými nádobami; - manipulace s lůžkem pacienta/klienta (např. očista, dezinfekce, asistence při polohování apod.); - dezinfekce zdravotnických prostředků. <p>Seznámení se s postupy při poskytování specializované ošetrovatelské péče:</p> <ul style="list-style-type: none"> - komunikace s pacienty např. v akutním stavu, v bezvědomí, v kritickém stavu apod.; - komplementární vyšetřovací metody, ošetrovací a léčebné postupy u lůžka; - monitorování pacienta; - péče o čistotu bezprostředního okolí pacienta - antisepte, dezinfekce, sterilizace; - péče o pomůcky, doplnění materiálu; <p>Seznámení se s péčí o zemřelého, ev. s činnostmi s tím spojené.</p>	
Lázeňské zařízení nebo oddělení léčebné rehabilitace	8
<p>Seznámení, asistence a základní činnosti při poskytování rehabilitačního ošetrování:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vodoléčba, koupele, inhalační terapie, termoterapie, ergoterapie; - manipulace se zdravotnickými prostředky, prádlem; - manipulace s pomocnými zařízeními. 	
Laboratoř nebo transfuzní oddělení	8

<p>Seznámení, asistence a základní činnosti na úseku laboratoří:</p> <ul style="list-style-type: none"> - práce při manipulaci s tlakovými nádobami; - péče o laboratorní sklo a materiál; - třídění a centrifugace biologického materiálu; - příprava zdravotnických prostředků pro odběry; - distribuce laboratorních výsledků; - manipulace s biologickým a kontaminovaným materiálem a jeho likvidace 	
Operační sál	8
<p>Seznámení, asistence a základní činnosti na úseku operačního sálu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní technické a přístrojové vybavení na operačním sále; - bezpečnost práce při manipulaci s tlakovými nádobami; - manipulace s operačním stolem, osvětlením (např. očista, dezinfekce, asistence při polohování apod.); - dezinfekce zdravotnických prostředků; - příprava obvazového materiálu; - základy práce se sterilním vybavením, práce s jednorázovým vybavením; - manipulace s prádlem; - manipulace s biologickým materiálem, jeho transport na určené místo a likvidace biologického a kontaminovaného materiálu. 	
Zařízení lékárenské péče	8
<p>Seznámení, asistence a základní činnosti na úseku lékárenské péče:</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní technické, přístrojové a materiální vybavení lékáren; - bezpečnost práce s nebezpečnými látkami; - péče o laboratorní sklo, pomůcky, léčiva a zdravotnické prostředky; - manipulace s technickým zařízením na čištění vody; - příprava léčivých přípravků, zkoumadel a diagnostických zdravotnických prostředků in vitro. 	
Pitevna	8
<p>Seznámení, asistence a základní činnosti na pitevně:</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní technické, přístrojové a materiální vybavení pitevny; - bezpečnost práce při manipulaci s biologickým materiálem včetně likvidace biologického a kontaminovaného materiálu; - dezinfekce zdravotnických prostředků; - příprava těla k pitvě; - činnosti související s úpravou těla pro předání pohřební službě včetně související dokumentace. 	

Pozn.

Seznam výkonů praktické výuky předloží účastník školiteli příslušného pracoviště. Školitel absolvovanou praxi potvrdí do Záznamu odborné praxe.

Některé výkony, které jsou v náplni ostatních pracovišť, lze provádět v lůžkovém zařízení.

5 Požadavky na zajištění realizace kvalifikačního kurzu

Personální požadavky

Lektorem může být zdravotnický pracovník, který získal Osvědčení k výkonu nelékařského zdravotnického povolání bez odborného dohledu s praxí minimálně 3 roky.

Lektorem může být i jiný nelékařský pracovník nebo jiný zdravotnický pracovník (např. lékař, zubní lékař, farmaceut, inženýr, právník, Mgr. apod.), jehož odbornost se vztahuje k příslušné problematice.

Školitelem může být zdravotnický pracovník, který je držitelem Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, pro výkon činností školitele však musí splnit podmínky, které jsou stanoveny příslušným vzdělávacím programem.

Event. specializovaná způsobilost v oboru související s oblastí preventivní, léčebné, rehabilitační, neodkladné, diagnostické, dispenzární, laboratorní, lékárenské péče a autoptického oddělení.

Pedagogické schopnosti.

Doklady o odborné, specializované, event. pedagogické způsobilosti.

Materiální a technické vybavení

Materiální a přístrojové vybavení pracoviště splňující požadavky vzdělávacího programu.

Přístup k odborné literatuře, včetně el. databází.

Zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení.

Organizační a provozní požadavky

Vzdělávací instituce, zdravotnická zařízení a pracoviště zajišťující výuku účastníků kvalifikačního kurzu získalo rozhodnutí o udělení akreditace¹², tato zařízení musí účastníkovi zajistit absolvování kvalifikačního kurzu dle vzdělávacího programu.

Minimální kritéria akreditovaných zařízení jsou dána splněním odborných, provozních, technických a personálních předpokladů.

Bezpečnost a ochrana zdraví

Součástí teoretické i praktické výuky je problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce a požární ochrany, včetně ochrany před ionizujícím zářením.

Výuka k bezpečné a zdravé neohrožující práci vychází z požadavků platných právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Požadavky jsou doplněny informacemi o rizicích možných ohrožení v souvislosti s vykonáváním praktické výuky, včetně informací vztahujících se k opatřením na ochranu před působením zdrojů rizik.

6 Doporučené studijní materiály

Doporučené studijní materiály

BYDŽOVSKÝ, J., První pomoc, 2. přeprac. vydání. Praha: Grada, 2006. 75 s. ISBN 80-247-0680-6.

ERTLOVÁ, F., MUCHA, J., Přednemocniční neodkladná péče, 2. přeprac. vydání. Brno, NCO NZO, 2003. 368 s. ISBN 80-7013-379-1.

HAŠKOVCOVÁ, H., České ošetřovatelství 5. Manuálek o etice. Brno, IDV PZ, 2000. 46 s. ISBN 80-7013-310-4.

MINIBERGEROVÁ, L., JIČÍNSKÁ, K., Vybrané kapitoly z psychologie pro zdravotnické pracovníky, Brno: NCO NZO 2010. 78 s. ISBN 978-80-7013-513-6.

MELICHERČÍKOVÁ, V., Sterilizace a dezinfekce v prevenci nozokomiálních nákaz. Praha: Grada, 2007, 57 s. ISBN 978-80-7262-468-3.

PÁRAL, J., Malý atlas obvazových technik, 2. přeprac. vydání. Praha: Grada, 2006. 75 s. ISBN 978-80-247-2255-9.

České ošetřovatelství 12. Zdravotnické právo v praxi II. Brno, NCO NZO, 2004. 74 s. ISBN 80-7013-376-7.

České ošetřovatelství 13. Sestra a pacient. Brno, NCO NZO, 2003. 67 s. ISBN 80-7013-388-0.

Zákony a vyhlášky v platném znění.

Další odborná literatura doporučená lektory jednotlivých předmětů

- 1 Vyhláška [č. 55/2011 Sb.](#), o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků
- 2 Činnosti sanitáře dle [§43](#) vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků
- 3 [§42](#) zákona č. 96/2004 Sb., zákon o nelékařských zdravotnických povoláních, ve znění pozdějších předpisů
- 4 [§45](#) - [§50](#) zákona č. 96/2004 Sb.
- 5 [§51](#) odst. 8) zákona č. 96/2004 Sb.
- 6 [§41](#) vyhlášky č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, ve znění pozdějších předpisů
- 7 [§25](#) zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů
- 8 [§51](#) odst. 7) zákona č. 96/2004 Sb.
- 9 [§13](#) - [§16](#) vyhlášky č. 189/2009 Sb., o atestační zkoušce, zkoušce k vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, závěrečné zkoušce akreditovaných kvalifikačních kurzů a aprobační zkoušce a o postupu při ověření znalosti českého jazyka
- 10 [§41](#) vyhlášky č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy, ve znění pozdějších předpisů
- 11 [§43](#) vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických a jiných odborných pracovníků
- 12 [Hlava IV](#), akreditace, zákona č. 96/2004 Sb., zákon o nelékařských zdravotnických povoláních